

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016

Møtetid: torsdag 22. februar 2016 kl. 18:00-21:15

Møtested: Thon Hotel Opera, Oslo

Følgende deltok:

Pål Kjørstad, Terje Benjaminsen, Anne Kari Sneffjellå, og Per Fossheim (FKT)
Erica Hogstad Fjæran deltok som sekretærer.

Sakliste:

- 1/16** Godkjenning av innkalling og saksliste
- 2/16** Godkjenning av møtereferat fra utmarksrådsmøte 23. juli 2015
- 3/16** Kongeørn
- 4/16** Ny sonering i Nordland
- 5/16** Holdningskampanje 2016
- 6/16** Tur med Utmarksrådet
- 7/16** Erstatningsoppgjør, avkorting og normaltap
- 8/16** Orienteringssaker
 - a) FKT, årsmelding 2015
 - b) Avdeling beite og utmark, årsmelding 2015
 - c) Beitekonferanse, Fylkesmannen i Nordland
 - d) Prosjekt med Telespor om kartlegging av sauens beitemønster
 - e) Dialogmøte i Røldal om uttak av jerv på tvers av Region 1 og 2
- 9/16** Eventuelt
 - a) Hedmarks Høyre utspill om Bern-konversjonen i forhold til ulv
 - b) Klagenemnd i erstatningssaker etter innspill fra Bonde- og Småbrukarlaget
 - c) SNO og bestandsregistrering, Nordland

Sak 1/16

Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

Godkjent med følgende kommentarer:

Innkalling sak 8/16 og mellomleggspapir stemmer ikke overens. Dette må oppdateres.
Det mangler også vedlegg til orienteringssaker om årsmelding.

Sak 2/16

Godkjenning av møtereferat fra utmarksrådsmøte 23. juli 2015

Dokumenter som følger saken:

- Møtereferat fra telefonmøte i utmarksrådet 23.juli 2015

Vedtak:

Møtereferat ble enstemmig godkjent.

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016**Sak 3/16****Kongeørn**

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran/Per Fossheim

Saksutredning:

Miljødirektoratet har gitt ut rapport om Forvaltning av kongeørn i Norge. Rapporten oppfordrer til uendret forvaltning med vekt på ytterligere forskning for redegjørelse og oversikt over kongeørnbestand. Det gis likevel antydning for muligheter som kan endre rammene for dagens praksis, men at slike endringer forutsetter utarbeidelse av nye regler og påfølgende høring før iverksettelse.

Per orienterte om kongeørnrapport, samt status og utfordringer for kongeørnforvaltning med eksempel fra Rissa. Til tross for at nemnda og Fylkesmannen er utøvende makt mht uttak av ørn, kan disse overprøves til Miljødirektoratet. Rapporten antyder at det kan åpnes for uttak av skadegjørere.

Dokumenter som følger saken:

- Rapport M-470, Miljødirektoratet: Forvaltning av kongeørn i Norge

Vedtak:

Erica skriver forslag til uttale om kongeørnforvaltning på grunnlag av notat fra NSG, NB og NBS. Dette distribueres til samarbeidsparter i kontaktutvalg for rovvilt.

Sak 4/16**Ny sonering i Nordland**

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

Nordland opplever store utfordringer med rovviltforvaltningen, og prioriterte beite- og rovviltområder er fragmentert og nært tilliggende hverandre. Et nytt forslag til endring i soneringen av Nordland tar utgangspunkt i en tredeling av fylket:

Blå sone: Prioriterte gaupe- og jerveområder

Gul sone: Prioriterte gaupeområder inkl. beiting

Grønn sone: Prioriterte beiteområder inkl. kongeørn

Skraverte områder er kalvingsområder for reinsdyr.

Stripet felt er bjørneområder.

Modellen må ses i sammenheng med økende bestander av jerv og kongeørn, i tillegg til at både gaupe og bjørn opptrer her. Inndelingen medfører en betydelig avgrensning av beiteområder til kystnære strøk, hvor beitenæringa opplever den største fragmenteringen med hovedvekt på beiting på øyer eller halvøyer.

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016

Potensiell ny soneinndeling må også ta hensyn til kartlegging av rovviltbestander over både Skandinavia og Europa, slik at populasjonene ses i større sammenheng og på tvers av landegrenser. Jerv i Nordland har stor tilstrømning fra Sverige, og her fins den største jervebestanden i Skandinavia.

Siv Mossleth har bedt om redegjørelse for hvor beitedyrene befinner seg i Nordland, og ikke bare kart med forslag over nye soneringer.

Antall rovvilt i en bestand må også beregnes ut fra viltlevende byttedyrbestander. Jerv- og gaupebestandene i Nordland har mye rein og sau som fôrgrunnlag.

Konsekvensutredning. Send dette til Rovviltnemnda Nordland. Grunnlaget for diskusjonene er feil, se understreket.

Hva er faggrunnlaget for rovviltbestandene i Nordland?

Dokumenter som følger saken:

- Bilde av forslag til ny soneinndeling for Nordland, laget av Fylkesmannen

Vedtak:

Faglagene og NSG må skrive brev til Rovviltnemnda region 7 og Fylkesmannen i Nordland med krav om konsekvensutredning før et eventuelt forslag om ny sonering for Nordland. Det kan ikke komme kun ett forslag om ny sonering, næringa krever flere alternativ: hva er framtidsutsiktene for næringsutvikling og matproduksjon i Nordland? Hvor store tap av beitedyr og rein blir akseptert? Det må etterlyses en forvaltningsplan for rein, bosetting og beitende husdyr.

Forslag om ny sonering med reduserte beiterettigheter for Nordland er brudd på vedtak om økt matproduksjon.

Sak 5/16

Holdningskampanje 2016

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

Fjorårets holdningskampanje om "God dyrevelferd for alle" handlet om å sette et positivt fokus på båndtvangsbestemmelsene som gjelder i Norge fra 1. april til 20. august hvert år. NSG opplever stadig tilbakemeldinger om sau som jages, angripes, bites og drepes av hund, og like ofte som det inntreffer står hundeeiere uforstående tilbake etter det inntrufne. Det er gjennomgående liten forståelse for konsekvensene av

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016

at hund får jage sau, og fokus ble derfor dreid i retning av bedret dyrevelferd for alle når hunden holdes i bånd.

Vedtak:

NSG bør opprettholde en årlig kampanje som setter søkelys på en økende utfordring. Tiden før 1. april er knapp, og rådet bør diskutere tema og omfang for årets innslag.

Konstruktive tilbakemeldinger fra fjorårets kampanje påpekte for rød og for liten skrift, og at dette var vanskelig å lese på avstand.

Erica jobber med dette dersom tiden tillater det.

Sak 6/16

Tur med Utmarksrådet

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

Et fysisk møte inkl. fagtur ble diskutert i 2015, uten at anledningen bød seg. I utgangspunktet ble det nevnt en mulighet for å møtes i Nord-Norge, noe som kan være mer tilgjengelig for de som bor der. Det kan også være strategisk for utmarksrådets medlemmer å oppleve næringa fra flere hold.

Utmarksrådet ble konstituert med ny leder 1. juli 2015. Rådet har jobbet med mange saker, men hatt få møter. Det er viktig at møter, konkrete saker og arbeidsområder sammenfaller i en eventuell tur, der det faglige innholdet legger en ramme rundt aktuelt og framtidig arbeid for utmarksrådet.

Erica deltok på rovviltseminar i Hamar i januar, og møtte representanter fra bjørneforskningen ved NIBIO, Svanhovd (Finnmark). Utmarksrådet fikk stående invitasjon til å komme på besøk, noe som er en mulighet for bedre innsyn i bjørneforvaltningen i nordlige områder av Norge, Sverige og Finland.

Vedtak:

Foreløpig tidspunkt for turen er satt til den første uken i juli. Nærmere avklaring kommer i tiden framover.

Sak 7/16

Erstatningsoppgjør, avkorting og normaltap

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

Etter noe tid har Erica hatt anledning til å samordne innsendte erstatningssaker slik at NSG sentralt har bedre oversikt over saksbehandling og avkorting i

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016

erstatningsoppgjør. Sakene er ofte svært ulike, og praksis varierer både innad og mellom fylker. Innsendte erstatningsoppgjør for beitesesongen 2015 er foreløpig ikke gjennomgått enda.

På bakgrunn av ofte manglende dokumentasjon fra både beitebruker og Fylkesmann avkortes erstatningsutbetalingene i varierende grad, alt fra full erstatning til over 70 % avkorting utover normaltap. Erstatningsoppgjørene har ofte manglende begrunnelser for utøvelse av skjønn. I enkelte områder har også Fylkesmennene økt normaltapsprosenten fra 4 til 5 uten begrunnelse. Dette oppleves svært provoserende for dyreeiere som opplever økninger i rovvilttap uten berettiget kompensasjon fra staten.

Normaltapsutvalget har hatt en stans i arbeidet da NSG avgjorde at informasjonsutveksling mellom Sauekontrollen og forvaltningen ikke skulle finne sted. Normaltapsutvalget er nedsatt av KLD for å se på nye/andre årsaker til tap av husdyr i utmark som ikke er knyttet til rovvilt. Det er bekymringsfullt for næringa at dette utvalget ikke velger å bruke OBB-statistikk. Det er derfor gledelig at NSG gjennom samtale med Landbruksdirektoratet har fått i gang et prosjekt som omhandler digitalisering av OBB-bøkene som NSG er i besittelse av. På denne måten vil normaltap siden tidlig 80-tall etter hvert blir gjort tilgjengelig for beitebrukere, forvaltning, organisasjoner, etc.

Det fins to versjoner av rovbaser (Rovbase og Rovbase 3.0), noe som innebærer at beitebrukere ikke får tilgang på informasjon som kan bidra til helhetlig skademønster i sitt område. Mange av sakene faller mellom to stoler og vises ikke i offentlig versjon av Rovbase når art ikke kan bestemmes, ei heller når dyrene er oppspist eller årsak ikke kan bestemmes.

Vedtak:

Utmarksrådet antar at det må en ny rettssak til for å rydde opp i erstatningsoppgjørene. Det må brukes tid på å samle nok dokumentasjon først og for å finne en god kandidat. Det bør planlegges et nytt møte med Lund & Co. hvor faglagene deltar. Næringa bør også skrive brev til myndighetene med krav til forvaltningen om opplysninger vdr erstatningsoppgjør.

Beitenæringa/organisasjonene har nylig hatt møte med Vidar Helgesen angående erstatningsoppgjør. Det blir skrevet brev/referat i etterkant som oversendes til departementet.

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016

Saksbehandler: Per Fosshem

Saksutredning:

Per orienterte fra årsmelding for FKT.

b) Avdeling beite og utmark, årsmelding 2015

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

Erica orienterte fra årsmelding for avdeling utmark.

c) Beitekonferanse, Fylkesmannen i Nordland

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

Utmarksansvarlig Erica holdt to foredrag på vegne av NSG, hvorav det ene omhandlet beiting i utmark, samarbeid i beitelag, beitelagsstruktur, historikk og utvikling. Det ble gitt en orientering i organisasjonsform (SA) og typiske vedtekter. Det andre foredraget gikk på tiltak i beiteområder i forhold til tapsreduksjon.

d) Prosjekt med Telespor om kartlegging av sauens beitemønster

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

Datainformasjon knyttet til Telespors radiobjeller fins i store mengder og over en lengre årrekke. Dette er materiale som både kan og bør anvendes i større grad utover den enkelte bondes bruksområder i forhold til egne dyr.

Under et møte med Telespor i januar ble det diskutert muligheten for et prosjekt, hvor informasjon fra radiobjeller kan benyttes i kartlegging av sauens beitemønster. Et slikt prosjekt kan bidra til å avdekke hvordan sauen beiter gjennom sesongen, hvordan den oppfører seg i forhold til vær, beiteplanter, høydemeter, andre dyr i flokken, topografi, rovvilt, m.m. Her kan det være aktuelt å trekke inn en etologistudent fra institutt for husdyrvitenskap ved NMBU, i tillegg til Telespor, Fylkesmannen, kommune, NSG og muligens faglagene.

Prosjektet er foreløpig i idéfasen, og når det åpner seg tid vil et møte bli arrangert hvor de ulike partene inviteres for å diskutere mulighetene som finnes.

e) Dialogmøte i Røldal om uttak av jerv på tvers av Region 1 og 2

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran/Per Fosshem

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016

Saksutredning:

Per og Erica deltok på dialogmøte i Røldal 16. februar. Begge ble invitert av Hordaland og Rogaland Sau og Geit, som på vegne av beitenæringa ønsket hjelp til å skrive brev med anmodning om uttak av jerv på tvers av rovviltregion 1 og 2.

Møtet var konstruktivt, og mange relevante aktører stilte: rovviltnemnda region 1, skadefellingslag, SNO, beitebrukere og tillitsvalgte fra Sau og Geit, Bondelaget og Småbrukarlaget, m.fl.

Erica skrev referat og utarbeidet utkast til brev på vegne av organisasjonene i etterkant.

Sak 9/16

Eventuelt

a) Hedmarks Høyre utspill om Bern-konvensjonen i forhold til ulv

Saksbehandler: Per Fosshem/Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

Hedmark høyre har hatt et utspill fra årsmøtet som handler om eiendomsrett, rovvilt og bruk av Bernkonvensjonen som argumentasjon for våre rovviltbestander:

Høyre hegner om eiendoms- og disposisjonsretten. Dette omfatter retten til å bruke eiendom eller ressurser man eier, innenfor sosiale rammer, slik at det skapes verdier til beste for både eieren selv og for samfunnet. Denne fortolkningen er også nedfelt i selve formålsparagrafen til partiet, og skal jf. Høyres vedtekter ivaretas gjennom en sterk rettsstat.

Bernkonvensjonen er blitt svært sentral for deler av norsk distrikts- og arealpolitikk. Rovviltpolitikken er i stor grad fundamentert i den. Det henvises til Bernkonvensjonen når dagens politikk skal forsvares og utvikles, og det er skapt en slags 'konsensus' om at 1) Norge har en uforbeholden forpliktelse overfor alle de store rovdyrene i Norge, og 2) at alle andre hensyn må vike når interessekonflikten er for store.

Derimot omhandler Bernkonvensjonen langt mer enn bare rovvilt. Den handler også om hvordan ivaretagelse av fauna og arter kan skje innenfor økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav, samt at økonomi og rekreasjon skal tas hensynt til (artikkel 2). I Bernkonvensjonen er det også et fokus på at konflikten ikke må bli for store og det kreves utredning av konsekvensene og en vurdering av om det var aksept i befolkningen dersom en art skulle reintroduseres (artikkel 11). Dette siste er meget viktig, da konvensjonen her innser og tar høyde for at reetablering av rovdyr uten aksept vil ramme ikke bare det aktuelle arbeidet, men påvirke befolkningens holdning til naturvern og forvaltning generelt negativt.

Rovvilt, og i denne saken særlig ulv og ulv innenfor sonen, utfordrer bønders eiendomsrett, rett til utøvelse av næringsdrift og beiterett i utmark. Når alle prinsipper om rovviltforvaltning bygger på en ensidig tolkning av Bernkonvensjonen er det vesentlig at dette ryddes opp i før en ny melding om ulveforvaltning og bestandsmål kan komme på plass.

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016

Dokumenter som følger saken:

- Artikkel, Norskog: Årsmøte i Hedmark Høyre – ulven og skogen under lupen

Vedtak:

ILO-konvensjonen (urfolk) brytes også gjennom Bernkonvensjonen, hvor kalving innenfor gjerde eller flytting ikke er tradisjonell gjeting. Den europeiske landskapskonvensjonen snakkes det heller aldri om i forbindelse med hva vi er forpliktet til i internasjonal sammenheng, men her er vern, forvaltning og planlegging av landskap et viktig samarbeid som Norge er en del av.

NSG bør skrive støttebrev vdr bruk og tolkning av Bernkonvensjonen.

b) Klagenemnd i erstatningssaker etter innspill fra Bonde- og Småbrukarlaget

Saksbehandler: Per Fossheim/Erica Hogstad Fjæran

Saksutredning:

NBS ønsker en uavhengig klagenemnd for rovvilterstatning. Begrunnelsene for rovdyrerstatninger er ofte mangelfulle og vedtakene involverer for få saksbehandlere. Ola Krokann (leder, rovviltutvalget NBS) sier at en uavhengig nemnd vil gi den nødvendige avstanden mellom den som fatter vedtaket og klageorganet, og at nemnda vil kunne se på erstatningssaker med friske øyne.

Bakgrunnen for forslaget er den kraftige kritikken mot Klima- og miljødepartementet. Lørdag skrev Nationen at det koker blant bønder etter at Vidar Helgesen 19. januar omtalte reduksjonen i antall sauebønder som har fått erstatning etter rovdyrtaap i 2015. Departementet har begynt å sette likhetstegn mellom antall erstattede dyr og antall som er drept.

Vedtak:

Initiativ til klagenemnda bør støttes, og alle må klage – UANSETT. Det bør presiseres at man har krav på å levere søknad, og beitebrukere kan ikke nektes å levere papirsøknad. Klagere må kreve svar og begrunnelser fra Fylkesmennene.

NSG må skrive støttebrev til Småbrukarlagets forslag om uavhengig klagenemnd for erstatningsoppgjør.

c) SNO og bestandsregistrering, Nordland

Saksbehandler: Anne Kari Sneffjellå

Saksutredning:

Anne Kari informerer om at det foregår en underkjenning av hireregistrering, og at SNO ikke sjekker barmark.

Et bilde av ei tisper med unger ble ikke sendt inn fordi det var godkjent, men deretter underkjent.

Møte i Utmarksrådet - Norsk Sau og Geit 22. februar 2016

13 (egentlig 15) ynglinger er godkjent i 2015.

Vedtak:

Det ble ikke gjort noe vedtak på dette, men arbeid rettet mot SNO (Miljødirektoratet) må gjøres slik at best og ærligst mulig bestandsregistrering ligger til grunn for rovviltforvaltningen.